

- Lajos. – New York, 1995. – Pp. 24-36.
7. Huddleston R. Introduction to the Grammar of English / Rodney D. Huddleston. – Cambridge : CUP, 1984. – Pp. 90–122.
  8. Jespersen O. Modern English Grammar on Historical Principles / O. Jespersen. – London : Allen and Unwin, 1954. – Vol. II. – 574 p.
  9. Lyons J. Introduction to Theoretical Linguistics / John Lyons. – Cambridge : CUP, 1968. – 333 p.
  10. McCawley J.D. The Syntactic Phenomena of English / J.D. McCawley. – Chicago : The University of Chicago Press, 1988. – 768p.
  11. Quirk R. A Comprehensive Grammar of the English Language / Randolph Quirk, Sidney Greenbaum, Geoffrey Leech, Jan Svartvik. – London : Longman, 2000. – 1779 p.

Ольга Падалка
(Київ)

ПРОСОДИЧНІ ПАРАМЕТРИ АКТУАЛЬНОГО ЧЛЕНУВАННЯ ПАРТІЙНОЇ ПРОМОВИ АНГЕЛИ МЕРКЕЛЬ

Висвітлено проблему визначення типів актуального членування партійної промови, виголошеної Анжеолою Меркель, і просодичних засобів її оформлення. Встановлено комунікативні типи, властиві промовам канцлерки, й роль компонентів інтонації (мелодики, наголосу, пауз, темпу) відповідно до її наміру.

Ключові слова: *типи актуального членування, мелодика, наголос, пауза, темп.*

Освещена проблема определения типов актуального членения партийной речи Анжели Меркель и просодических средств ее оформления. Установлены коммуникативные типы, характерные речам канцлера, и роль компонентов интонации (мелодики, ударения, пауз, темпа) согласно ее намерению.

Ключевые слова: *типы актуального членения, мелодика, ударение, пауза, темп.*

The article highlights the problem of role the determination types of actual segmentation of Angela Merkel party speech and its prosodic features. Communicative types characteristic to speeches of chancellor and role of prosodic components (melody, accent, pause, rate) according to the speakers intention are set in the article. The aim of this article is to assess the importance of prosody in the delimitation of the political speech. Describing melody, an accent, pause and rate, its types and use, it is established role of different parts of speech in speeches of German politician. Intonation can signal to listener what is to be taken as new information and what is already given. It can indicate when the speaker is indicating some sort of contrast or link with material in another tone unit. Each prosodic feature performs a definite task and all of them work simultaneously. It is generally acknowledged that the pitch of the voice or speech melody, sentence stress and rhythm are the three main components of intonation, while pauses, tempo and timbre play a subordinate role in speech. The prosody reflects in this experiment not only various features of the speaker or the utterance, but hers emotional state, which helps her to present different forms of the presentation (statement, command etc.)

Key words: *logical accent, emphatical accent, communicative intention, rhema.*

Сучасний етап розвитку лінгвістики характеризується підвищенням інтересу науковців до вивчення політичного дискурсу як сукупності усіх мовленнєвих актів і реалізацій риторичних тактик мовця. Висновки попередніх праць підтверджують, що успіх промови визначається, з одного боку, вмінням свідомого використання інтонаційного оформлення виступу [1, с. 132], а з іншого – задумом автора, тобто комунікативно-прагматичним навантаженням промови [4, с. 71], яке визначає її актуальне членування [2, с. 86]. Виникає питання, як інтонаційне оформлення взаємодіє з актуальним членуванням (АЧ) тексту промови, що і є завданням даної статті.

Спроба вирішення зазначеної проблеми проведена під час аналізу виступів, проголошених на з'їзді партії в листопаді 2011 року федеральним канцлером Німеччини, головою Християнсько-Демократичної партії (CDU) Ангелою Меркель. Встановлено, що її промовам характерне висловлення, до складу якого належать декілька речень (85,72%). Це зумовлено прагненням політика надати слухачам вичерпну інформацію, повідомляючи, уточнюючи, констатуючи сказане й досягаючи поставленої прагматичної мети промови.

Мовленню Ангели Меркель притаманне використання чотирьох схем актуального членування: $T \rightarrow R$; $T \rightarrow R \rightarrow T$; $R \rightarrow T$; $T \rightarrow R \rightarrow T \rightarrow R$, де T – відома інформація, а R – важливе / нове, попередньо невідоме.

Спосіб висловлення відомої / нової інформації, що відповідає схемі $T \rightarrow R$, виявився найчастотнішим (64,51%). Виклад матеріалу зазначеного типу передбачає спочатку повідомлення інформації, відомої з власного досвіду або попереднього контексту, а вже потім – подання нового/важливого матеріалу [5, с. 64].

Для розуміння зазначеного засобу розгортання думки наведемо наступні приклади:

Und erinnern wir uns doch nochmal: Gerhard Schröder hatte Deutschland 5 Millionen Arbeitslose hinterlassen. Wir haben den Trend gebrochen und die Arbeitslosigkeit auf unter 3 Millionen gesenkt. (Давайте згадаємо: Герхард Шредер залишив Німеччині 5 мільйонів безробітних. Ми порушили тенденцію та зменшили рівень безробіття на 3 мільйони).

Підкреслена фраза містить нову інформацію, отже є ремоєю, а передуюча виконує функцію вступу до неї, ніби підводить до викладу нового.

У наступному прикладі перша фраза констатує відоме, а друга повідомляє нове, що є протилежним до попереднього твердження.

In einigen Städten und Regionen haben wir heute in Deutschland Vollbeschäftigung. Und das straft all jene Lügen, die uns für dieses Ziel immer wieder verspottet haben. (В деяких містах і регіонах Німеччини повна зайнятість. Це перекреслює всю брехню, якою над нами знущались з певною метою).

Аналіз прикладів представленого способу членування дає змогу характеризувати розгортання висловлення за схемою **T→R** як спокійний поступовий виклад матеріалу, що свідчить про впевненість оратора, його рішучість і логічність викладу тексту промови.

Сповіднення фонові / основної інформації, за якою політик спочатку підводить слухача до нової інформації, повідомляє щось нове, узагальнюючи надалі вищесказане, відповідає наступній за частотністю вживання (16,13%) схемі **T→R→T**.

За даною схемою встановлено три можливих способи реалізації тексту промови:

-надання слухачам нової інформації, що **узагальнює** надалі вищесказане:

Herr Präsident! Meine Damen und Herren! Liebe Freunde! "Deutschland kann mehr!" Das war das Motto unseres Parteitages des Jahres 2003. (Пане Президенте! Шановні пані та панове! Любі друзі! "Німеччина може більше". Це лозунг нашої партії на з'їзді 2003 року).

-надання важливої інформації, **доповнюючи** попередній матеріал:

Und deshalb sage ich auch hier: Unter 3 Millionen Arbeitslose, das ist eine tolle Zahl, das ist ein tolles Resultat. Aber wir werden nicht ruhen, bevor wir nicht den Menschen, die arbeiten können, auch wirklich Arbeit gegeben haben. Vollbeschäftigung bleibt unser Ziel für eine menschliche Gesellschaft. (Тому я і тут скажу: 3 мільйони безробітних – це чудова цифра, відмінний результат. Проте ми не заспокоїмося, доки не забезпечимо роботою людей, які можуть працювати. Повна зайнятість залишається нашою метою щодо людського суспільства.

-презентація нового, **констатуючи** або **уточнюючи** наступну інформацію:

Und dass die Christlich Demokratische Union die Aufgabe hat, dieses Leben den Menschen vorzuzeigen, damit die Menschen weiter in Wohlstand leben können. Das ist unsere Aufgabe. (Християнсько-Демократична партія має завдання показати людям життя, щоб вони могли жити в добробуті. Це наша мета.

Актуальне членування за схемою **T→R→T** часто зустрічається у промовах Ангели Меркель, оскільки дозволяє політику детальніше

висловити бажане із наведенням фактів, побажань або порад.

Відповідно до результатів проведеного аналізу промови встановлено ще один тип, що реалізується в схемі $R \rightarrow T$, частотність використання якого складає 16,13%. Він передбачає сповіщення "нової" $\rightarrow$ "відомої" інформації. Повідомляючи співрозмовнику нову інформацію, оратор вже пізніше пояснює свою позицію стосовно думки й доповнює висловлене. Наведемо приклад зазначеної схеми актуального членування промови:

Wir haben den Ehrgeiz, Deutschland in zehn Jahren wieder ganz nach vorne zu bringen, unter die drei besten Nationen Europas. Das war der Kernsatz des Antrages, den wir damals in Leipzig beschlossen haben. (В нас є амбіції вивести через 10 років Німеччину вперед, до трьох найкращих націй Європи. Це була суть нашої вимоги, яку ми тоді визначили у Лейпцигу).

Такий тип актуального членування зустрічається, коли метою оратора виступає повідомлення нової/важливої інформації на початку. За допомогою типу $R \rightarrow T$ політику вдається одразу привернути увагу слухачів та зацікавити їх.

Відповідно до останнього способу АЧ, який відповідає схемі $T \rightarrow R \rightarrow T \rightarrow R$, оратор намагається підвести слухачів до нової інформації, повідомити нове, надалі узагальнюючи інформацію, та завершити думку важливим.

Wenn wir einmal in diese Tage schauen, dann blicken wir von Berlin, von Tokio, von Peking, von London aus, von New York und Neu-Delhi, in allen Metropolen der Welt, tagein, tagaus, auf eine Schuldenkrise; auf eine Schuldenkrise, die auch andere Kontinente umfasst, z:B. Amerika, aber die vor allen Dingen Europa erschüttert. (Якщо ми подивимося в ці дні, то побачимо з Берліна, Токіо, Пекіна, Лондона, Нью-Йорка та Нью-Делі, в усіх метрополіях світу кожен день боргову кризу, боргову кризу, яка охоплює континенти, наприклад, Америку, але передусім підриває Європу).

Такий спосіб подання інформації засвідчує прагнення до розгортаного деталізованого логічного висловлення.

Вправне виділення політиком основної і фонові інформації, привернення уваги до певного зумовленого потребами комунікації елементу визначається лінгвістами як засіб реалізації прагматичної настанови промови саме за допомогою інтонаційних засобів [6, с. 82], до яких традиційно відносять мелодійне оформлення (підвищення або зниження частоти основного тону), різні види фразово-

го наголосу (логічний, емпатичний), паузи різної тривалості, темпоральні характеристики (уповільнення чи прискорення темпу).

Мелодика є одним з найважливіших інтонаційних засобів, який виконує функції носія семантичної інформації та впливає на сприйняття змісту повідомлення [3, с. 311]. Слухачі чутливі до змін тону і відчувають коливання мелодики, тому здатні розрізняти прагматику промови за змінами частоти основного тону (ЧОТ).

Використовуючи різні схеми актуального членування текстів промови, Ангела Меркель неоднаково використовує мелодику для підготовки слухача до нової інформації. За результатами аналізу промови типу **T**→**R**, мелодійне оформлення фраз, що містять відому та нову інформацію, характеризується певними відмінностями. Встановлено, що більшість тематичних частин висловлень Ангела Меркель промовляє із висхідним тоном (72,72%). Такий рух тону зумовлений прагненням привернути увагу слухачів й ніби попередити перед висвітленням нового. Наведемо приклад: *"Deutschland[↗] kann[↗] mehr.↑ Wir haben[↗] Deutschland[↗] an die 'Spitze geführt.↑ Wir sind[↗] nicht mehr[↗] 'Schlusslicht[↗] in Europa.↗ Wir sind[↗] 'Stabilitätsanker↑ in Europa.↗ Und wir sind[↗] die "Wachstumslokomotive. ↓ (Німеччина може більше. Разом з нами вона сягнула вершини. Ми не пасемо задніх в Європі. Ми – гарант стабільності в Європі).*

Частотність вживання рівного тону в темі складає 18,18% й характеризується бажанням автора промови підкреслити висловлення за допомогою не мелодики, а інших просодичних засобів, наприклад пауз або темпу. Спадний рух тону в темі складає найменшу кількість випадків (9,1%) та відповідає прагненню політика констатувати відоме перед повідомленням нового: *Und genau↑ dies[↗] hat viele↑ von uns[↗] angetrieben↓ und deshalb[↗] ist es sehr wichtig↓: Wir müssen[↗] von diesem↑ Parteitag[↗] das gemeinsame↑ Signal[↗] senden↓. (Саме це вимагається від нас, і тому це важливо: Ми маємо послати з цього партійного з'їзду спільний сигнал).*

Рематичні частини, локалізовані наприкінці даного типу членування, здебільшого характеризуються спадним рухом тону в фінальних фразах (90,9%). Це спричинено прагматичною настановою політика спонукати до мислення та дії.

Менш частотним виявилось використання рівного тону (9,1%). Рівний тон у більшості випадків означав незавершеність думки або її обірваність:

Wenn[↗] wir[↗] nicht[↗] bereit↑ sind[↗], unsere Art↑ zu leben↑, zu ändern↑ und

zu sagen...[→] (Якщо ми не готові жити, змінюватися та казати...).

Мелодійне оформлення типу **T→R→T** відрізняється від попереднього типу членування. Частини висловлень з відомою інформацією, за допомогою якої канцлер поступово готує реципієнтів до сповіщення важливої інформації, презентуються здебільшого висхідним тоном (81%). Використання рівного тону перед ремою характеризується меншою вживаністю (19%) та зумовлюється прагненням політика продовжити думку. Рематичні частини всіх проаналізованих випадків вимовлені оратором із низхідним тоном (100%). Друга тема, яка зазвичай констатує, доповнює або уточнює передуючу рему, також оформлюється низхідним тоном (75%), що свідчить про завершеність висловленої думки. Лише в 25% проаналізованих випадків тема має висхідно-низхідний тон. Наведемо приклади описаних типів руху тону:

Und wenn wir[↑] diese[→] Aufgabe[↑] erfüllen[→], wenn wir[→] zukunftsfähig[↑] sind[→], wenn wir[→] an das Morgen[→] denken können[↓], wenn wir es[→] ernst[↑] meinen[→], damit[→] den Menschen[→] zu dienen[↓], dann wird diese[↑] Christlich[→] Demokratische[→] Union[↓] die[↑] große[→] Volkspartei[→] der Mitte[→] bleiben[↓], liebe Freunde.[↓] (Якщо ми виконаємо це завдання, якщо ми націлені на майбутнє, якщо ми думаємо про завтрашній день, якщо ми серйозно думаємо служити людям, події Християнсько-Демократична партія залишиться великою народною партією, любі друзі).

Спосіб мелодійного оформлення промови, що відповідає схемі **R→T**, вимовляється Ангелою Меркель з самого початку висхідним тоном, який зазвичай сягає 340,38 Гц – 392,85 Гц та характеризується падінням тону до 152,36 Гц. Наведемо приклад:

Noch nie[↑] hatten so[↑] viele[↑] Menschen[↑] Arbeit[→] wie heute[→], und das ist gut[↑] so[→], liebe[→] Freunde[↓]. (Ще ніколи так багато людей не мали місця роботи, і це добре, любі друзі).

Розгорнуте, детальне висловлення, яке можна окреслити за схемою **T→R→T→R**, відрізняється рівним тоном в межах **T1** (277,09 Гц). Підводячи до нового канцлер сповіщає **R1** із легким висхідним тоном, що сягає 300,71 Гц. Емоційнішим виявився рух тону в **T2** та **R2**, який порівняно з **T1** та **R1** реалізувався на 70 Гц вище:

Wenn wir einmal[→] in diese Tage[→] schauen[↑], dann blicken[→] wir[→] von Berlin[↑], von Tokio[↑], von Peking[↑], von London aus[↑], von New York[→] und Neu-Delhi[↑], in allen[↑] Metropolen[→] der Welt, tagein[↑], tagaus[→] auf eine Schuldenkrise[↓], auf eine Schuldenkrise[↑], die auch andere[↑] Kontinente[→] umfasst[→], zum Beispiel[→] Amerika[↑], aber[↑] die vor allen[→] Dingen[→] Euro-

ra[→] erschüttert.↓ (Якщо ми подивимося в ці дні, то побачимо з Берліна, Токіо, Пекіна, Лондона, Нью-Йорка та Нью-Делі, в усіх метрополіях світу кожен день боргову кризу, боргову кризу, яка охоплює континенти, наприклад, Америку, але перед усім підриває Європу).

Вміле використання мелодики допомагає Ангелі Меркель успішно виступити, справити враження на реципієнтів та спонукати їх до дії.

Наступним інтонаційним засобом, який допомагає політику розрізнити основну та фонову інформацію, а також виокремити слова із високою семантичною вагою, є наголос. Виділення слів шляхом логічного й емпатичного наголосів підкреслює зосередження уваги слухачів на наголошеному слові, що зазвичай співпадає з прагматичною інтенцією політика [3, с. 311]. Наведемо приклад:

"So, wie wir 'unsere 'Schulden, bremse ins 'Grund, gesetz ge"schrieben haben, so 'müssen wir das 'jetzt "'nicht nur "'mühselig bei 'jeder 'Haushaltsbe, ratung er'füllen, 'sondern wir müssen "'innerlich da'von über'zeugt sein, "'dass ein 'Leben, 'das an 'Morgen 'denkt, das 'zukunfts, fähige 'Leben ist. (Так як ми вирішуємо проблему із податком, тепер ми маємо виконати це в кожному домі, ми маємо бути переконаними, що життя, як спрямоване на завтра, є майбутнім життям).

Як видно з наведеного прикладу, слова з найбільшою семантичною вагою оратор виділяє емпатичним наголосом ("So, "nicht nur, "mühselig, "innerlich, "dass), підкреслюючи таким чином, що саме на ці слова висловлення реципієнтові варто звернути увагу.

Und "'deshalb 'sage ich auch "hier: "'Unter "'3 'Millionen 'Arbeits, lose, 'das ist eine "'tolle "Zahl, das ist ein 'tolles Resul"tat. Aber 'wir 'werden "'nicht "ruhen, be'vor "'wir 'nicht "'den "Menschen, 'die "arbeiten können, auch 'wirklich Arbeit ge"geben haben. "'Voll, beschäftigung 'bleibt 'unser 'Ziel "'für eine 'menschliche Ge"sellschaft. (Тому я скажу тут: Зменшити безробіття на 3 млн, це відмінне число, відмінний результат. Проте ми не заспокоїмося, доки ми не забезпечимо людей, які можуть працювати, роботою).

В аналізованому прикладі оратор виділяє низку слів логічним ("hier, Resul"tat, "arbeiten) та емпатичним наголосом ("deshalb, "unter, "drei, "tolle, Resul"tat, "nicht, "wir, "den, "Voll, beschäftigung, "für), що сприяє маркуванню найсуттєвіших моментів у мовленнєвому потоці, частково локалізованих в рематичній частині висловлення. Спостерігається також нетипове акцентування службових слів: заперечень "nicht, артиклів "den, сполучників "deshalb та прийменників "unter, "für.

Таким чином, відповідно до комунікативної настанови Ангела Мер-

кель наголошує в промові ті слова, які мають найбільшу семантичну вагу, привертаючи увагу слухачів, щоб зацікавити їх та спонукати до дії.

Велику роль у розрізненні теми та реми в промові Ангели Меркель відіграє використання довгої паузи перед ремою, що пояснюється спробою залучення уваги реципієнтів або надання додаткового часу для усвідомлення отриманої інформації і подальшого планування власних дій, а також отримання можливості сконцентруватися на нових тематичних фрагментах і важливих частинах висловлення. Таку тенденцію встановлено в усіх типах актуального членування проаналізованої промови. Тривалість пауз варіює від 0,306 мс до 1,401 мс. Наведемо приклади:

Herr Präsident! Meine Damen und Herren! [0,446 мс] Liebe Freunde! [1с 292мс] "Deutschland kann mehr", [1с 162мс] das war das Motto unseres Leipziger Parteitages [0,465мс] des Jahres 2003 [1с 401мс]. Wir haben den Ehrgeiz, [0,536мс] Deutschland in zehn Jahren [0,619мс] wieder ganz nach vorne zu bringen [0,542], unter die drei besten Nationen Europas [0,949мс]. Das war der Kernsatz des Antrages, [0,839мс] den wir damals in Leipzig beschlossen haben [1с 117мс]. Heute, [0,768мс] acht Jahre später, können wir sagen: [0,743мс] Wir haben dieses Ziel erreicht [0,658мс].

Повідомляючи інформацію за схемами $T \rightarrow R$, $T \rightarrow R \rightarrow T$ та $R \rightarrow T$, положення реми відмежується паузами, що дає змогу слухачам детально зрозуміти висловлене.

Проаналізованій промові Ангели Меркель не характерне вживання пауз-гезитації, що перш за все свідчить про попередню, ретельну підготовку до проголошення промови та впевненість оратора в своїх думках та ідеях.

Паузи знаходяться у взаємозалежності з темпом. У проголошеній промові Ангели Меркель темп відіграє менш суттєву роль. Найбільш важливі, відповідно до інтенції політика, частини висловлень вимовляються повільніше порівняно з менш значущими. В промові канцлера не відчувається чіткої межі між тематичними та рематичними частинами, яка виділялися б за допомогою темпу, проте рематичні відрізки все ж вимовляються повільніше, але з більшою інтенсивністю.

Зазначене вище дозволяє дійти висновку, що для партійних промов Ангели Меркель характерне актуальне членування, що відповідає типам $T \rightarrow R$; $T \rightarrow R \rightarrow T$; $R \rightarrow T$; $T \rightarrow R \rightarrow T \rightarrow R$. Кожний тип відрізняється своєрідним використанням мелодики для сповіщення но-

вої / важливої інформації. Мелодика перед новим / важливим матеріалом здебільшого характеризується висхідним тоном, в той час як фінальні частини оформлюється спадним рухом тону. У взаємодії з наголосом мелодика відіграє важливу роль для виокремлення значних за семантичною вагою слів. Логічний та емпатичний наголоси допомагають розставити акценти висловлення на словах, що відповідають прагматичній меті канцлера. Не менш вагоме використання пауз, які допомагають слухачам розрізнити подану інформацію та надають їм час усвідомити прослухане. Нечітко визначено роль темпу, оскільки виступам Ангели Меркель відповідає повільна, спокійна промова. Перспективним вбачається подальше дослідження німецького публічного мовлення, для виокремлення універсальних типів актуального членування промов, а також встановлення характерних ознак їх просодичного оформлення.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Вольфовська О.О. Ритм політичної промови як виразник риторичної майстерності мовця / О.О. Вольфовська // Наукові праці Кам'янець-Подільського нац. ун-ту ім. І.Огієнка. – Кам'янець-Подільський : Аксіома, 2012. – Вип. 29. – С.92–94.
2. Зінченко О. А. Тема-рематичне членування усного німецького мовлення чоловіками і жінками / О. А. Зінченко // Культура народів Причорномор'я. – Сімферополь, 2009. – Вип. 168 (1). – С. 312–315.
3. Селіванова О. О. Лінгвістична енциклопедія / О.О. Селіванова. – Полтава : Довкілля, 2010. – 844 с.
4. Сотников А.В. Просодичні засоби актуалізації комунікативно –прагматичних інтенцій у британській політичній промові (експериментально – фонетичне дослідження) : дис. ... канд. філол. наук : спец. 10.02.04 „Германські мови” / А.В. Сотников. – К, 2012. – 201 с.
5. Тестелец Я. Г. Введение в общий синтаксис / Я.Г. Тестелец. – М. : Рос. гос. гум. ун-т, 2001. – 797 с.
6. Steriopolo O. Intonation als Komplexphänomen / O. Steriopolo // Germanistik in der Ukraine. – Kiew, 2009. – № 4. – S. 75–86.

**Ірина Трутяк
(Чернівці)**

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ДОСЛІДЖЕННЯ КАТЕГОРІЇ ЗАПЕРЕЧЕННЯ

Окреслено основні напрямки й актуальні проблеми дослідження категорії заперечення у сучасній лінгвістиці, здійснено зіставний аналіз визначення заперечення, охарактеризовано лексико-граматичні засоби вираження заперечення в сучасних англомовних писемних творах.

Ключові слова: категорія, заперечення, моно- та полінегативана система